

URUGUAY'DAN KATAR'A... KRİZE ÇÖZÜM

Türkel Minibaş*

“Dünyada artık hiç bir şey eskisi gibi olmayacak.”

G.W.Bush

Berlin Duvarı yıkılıp iki Almanya birleşirken... Doğu Avrupa ve Rusya'da esen özgürlük rüzgarlarıyla yeni cumhuriyetler yaratılırken... Yugoslavya etnik ayrılıkçı hareketlerle parçalatılırken...

Aklımızda sadece, yeni pazar projeleri vardı.

Siyasi alanda yaşananlar konut, beslenme, istihdam ve dış borç sorunlarıyla ekonomiye yansırken... Cep telefonları, bilgisayar ve internet ağları sermayeye hareket özgürlüğü kazandırırken... Ülke ekonomileri sıcak para hareketleriyle ısınırken...

Aklımızda sadece, karları nasıl daha hızlı arttıracığımızı dair modeller vardı.

Ne var ki Dünya, farklı bir eksen üzerinde dönmeye başlamıştı. Eksenin adı globalizmdi ve artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı.

Tel dolaptan buzdolabına, leğenden çamaşır makinasına geçişin 40 sene öncesine dayandığı; her beş kişiden birinin yoksulluk sınırında yaşadığı toplumlarda eksenin nasıl döndüğü pek önemsenmedi. Onlar, cep telefonları, internet hatları ve bilgisayarları işlediği sürece dünyanın bir köy haline getirildiğini, özgürleştiklerini zannettiler. Onlara göre iletişim ve bilgi işlem teknolojisindeki her gelişme ayrımcılık sınırlarını kaldıran, eşitlikçi, hakça paylaşımı sağlayan bir büyüydü.

Oysa, “global köy” masalının Mars'tan çekilmiş fotoğrafları epeyi farklıydı! Geçtiğimiz Kasım'da Tunus'ta ve Katar'ın başkenti Doha'da yapılan iki toplantı bu farklılığın daha da artacağını gösterdi.

Her iki toplantının aynı tarihlere denk gelmesi ne denli bir tesadüftü bilinmez! Ama, Tunus'taki “Kyoto İklim Değişikliklerine Taraf Ülkeler Toplantısı”nın Dünya Ticaret Örgütü (WTO)'nun Katar'daki 4.Bakanlar

* Prof. Dr. İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi.

Konferansı'nın alt yapısını oluşturduğu da inkar edilemez. Özellikle de, kirlilik ve kirliliğin getirdiği çöleşmeye karşı düzenlemelerin yüksek maliyetli yatırımları gerektirdiği düşünülürse!

Daha açık söylemek gerekirse... Stokların biriktiği, hammadde ve enerji kaynaklarının bir çok gelişmiş ülkede sınırına gelindiği, sıcak para akımlarının tıkanıdığı; yani uluslararası krizin en derin noktasında bu toplantıların düzenlenmiş olması tabii ki tesadüf değildi. Azgelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki bakir doğal kaynaklar, sosyal güvenlik fonları hatırlandığında tesadüf yerini Hindistan Ticaret Bakanı Maran'ın dediği gibi "şeytanca" nitelenmesine bırakmaktaydı.

Ne var ki bırakın Hindistan, Pakistan gibi azgelişmişleri Kanada gibi gelişmiş bir ülkenin dahi aşırı liberal politikalara dayalı toplantı gündemine tepki göstermesi, WTO'nun neden kurulduğu ve gücünü nereden aldığı sorusunu bir kez daha gündeme getirdi.

Dünya Ticaret Örgütü (WTO) kim ve ne istiyor?

Aslında, örgütün kuruluş nedeni gayet açık: Dünya genelinde yaşanan ekonomik durgunlukla birlikte ticaretin gerilemeye başlaması üzerine, sermayeye kendini en iyi nemalandıracağı alanı seçme olanağı sağlamak. Bunun için de başta gümrükler olmak üzere mal, hizmet ve para hareketlerinin önündeki engelleri kaldırmak.

WTO'nun gücünü nereden aldığına gelince... Hali hazırda 144 üyesi bulunan, sıradaki 23 aday ülkeyle birlikte 167 üyeli olması beklenen WTO, gücünü devletlerin imzaladığı anlaşmalardan almakta. Dolayısıyla da WTO'da alınan kararların geri dönüşü yok. Dahası, sermayenin gittiği ülkede karşılaştığı sorunların çözmekle en yetkili uluslararası tahkim mekanizması olan ICSID de WTO'nun bünyesinde.

Kısacası, WTO hem sermayenin yasalarını koymakta hem denetlemekte hem de ortaya çıkan anlaşmazlıkları çözmekte.

WTO'nun kuruluş amacı ve ilkeleri ise, neredeyse barışçıl bir dünyanın habercisi gibi. Örneğin:

- ◆ üye devletlerin halklarının yaşam standartlarının yükseltilmesi,
- ◆ tam istihdamın sağlanması,
- ◆ reel gelirin ve buna bağlı olarak toplam talebin istikrarlı bir şekilde artırılması,
- ◆ sürdürülebilir kalkınma hedefinden ayrılmadan ve ekolojik dengenin korunması,

gibi ilkelere bakıp da umutlanmamak elde değil.

Ne var ki, WTO'nun ilkelerini gerçekleştirmek için serbest ticareti şart koşması eşitsizliklerin daha da artacağını göstermekte. Kaldı ki, başta Kanada'nın olmak üzere bir çok ülkenin ticaret bakanının endişeleri de bu doğrultuda. Dünya Bankası'nın bu yılki "Dünya Kalkınma Raporu" da WTO'nun ilkelerinin sözde kalamadığını göstermekte!

... 1.2 milyar insanın günde 1 doların altında kazançla yaşamını sürdürmekte;

... 800 milyon kişi açlık sınırında,

... Dünya gelirlerinin % 29'u Kuzey Amerika'da iken % 4'ü Afrika'da; % 7'si Güney Amerika'da;

... Dünyanın en yoksul % 20'sinin gelirdeki payı % 1 iken en zengin % 20'sinin gelirdeki payı % 86.

... Dünya nüfusu her yıl 80 milyon artmakta bunun 70 milyonu yoksul ülkelere ait.

... az gelişmiş ülkelere giden dış yardımlar 45 milyar dolar ama 2 trilyon doları bulan dış borçlarını ödeyebilmeleri için her yıl 200 milyar dolar borçlanmaları gerekiyor.

Doğrusunu söylemek gerekirse, çok sıkı güvenlik önlemleri altında gerçekleştirilen Katar'daki son WTO toplantısı, uluslararası sermayenin beklentilerini tam karşılamadıysa da verilen sözlerin yerine getirilmesi adına başarılıydı. Örneğin, WTO'ya üye olmak için kapılarını uluslararası sermayeye açan Çin de sonunda muradına ererken... Uluslararası tanım şirketleri de milyarlık nüfusuyla engin bir pazara kavuşmaktaydılar.

Yeni ve korkulu bir rakip: Çin

1.5 milyar civarındaki nüfusuyla Çin'in tam üye olarak WTO'ya kabulü sadece yeni ve büyük bir pazarın sisteme katılması anlamına gelmiyor. Zira Çin, nüfus büyüklüğüne karşın satın alma gücü hayli düşük

bir ülke. Aynı zamanda da tükenmemiş hammadde ve enerji kaynaklarının yanısıra yetişmiş insan gücüyle uluslararası sermaye için üretim maliyetlerinin düşük olduğu bir ülke.

Kısacası Doha'daki toplantının yıldızı Çin, önümüzdeki 10 yıl içinde uluslararası sermayenin yeni eksenidir. Çevresindeki ülkeler için olduğu kadar, bizim gibi az gelişmişler için de korkulu bir rakip.

Her ne kadar 11 Eylül ile başlayan süreç, Çin'in WTO'ya üyeliğini hızlandırdıysa da yine de sürpriz bir üye değil, Çin. Özellikle de dışa açılma serüveninin 30 yıl öncesindeki ABD ile yaptıkları ünlü ping-pong maçına dayandığı hatırlanırsa! Daha da önemlisi WTO'nun kurallarına uygun bir dışa açılma modelini 1980'den beri uygulamakta. Uluslararası iktisatçıların "buffer area" olarak tanımladığı "5 özel ekonomik bölge"de uyguladığı ekonomik reformlar yoluyla dışa açılmanın hedeflendiği bu modelde yabancı sermaye girişleri temel belirleyici olmuş.

Modelin en ilginç yanı ise: Bölgelerin Hong Kong, Kore gibi serbest piyasa ekonomisinin geçerli olduğu alanlara yakın ve coğrafi açıdan stratejik alanların seçilmiş olmasıydı. Böylelikle, hem model kendini denemiş hem de ülkenin birden bire bütünü piyasa ekonomisine açılması yoluyla oluşacak ekonomik ve sosyal patlamaların da önüne geçilmişti.

Model başladığında WTO daha kurulmamıştı, ama... Çin, WTO'ya uygun bir üye ülke olacak biçimde

hazırlanmıştı. Şimdi artık o da WTO üyesi. Dolayısıyla, tarımdan enerji, su, eğitim, sağlığa kadar her alanda çokuluslu sermayenin önünü açacak yasaları yaşama geçirmek zorunda ki... Bu da orta dönemde Çin'i rekabet gücünü yitirme riskiyle karşı karşıya getirmekte. Zira, geniş kaynaklarına, ucuz ama nitelikli işgücüne rağmen mali sistemi bozuk bir ülke, Çin.

Türkiye'ye gelince... WTO toplantılarında dünya yeniden biçimlenirken, bir zamanlar Güney Asya'ya baktığımız gibi şimdi de Çin'e gıpta ile bakıyoruz. Aslında, mali yapısı bozuk her ülke gibi hızlı adımlarla koşan bu devin de öykünecek bir yanı yok, ama anlamak zaman alacak!

Doha'daki müzakerelerde

11 Eylül gölgesi

NY'taki İkiz Kuleler saldırısıyla simgeleşen 11 Eylül, aslında kapitalizmin tarihinin en uzun çevrimli krizine çözüm yaratma tarihidir. Zira, o güne kadar sistem sermayeyi özgürleştirerek, yani globalleşerek krizini aşmaya çalışmış ama globalleşmeyi kurumlaştırmakta yeterince başarılı olamamıştı. Bunda hükümetlerin siyasi gelecek kaygısıyla globalleşmenin kurumlarını geciktirmeleri kadar, globalleşmenin emek faktörünü de içeren evrensel bir olgu olarak algılanmak istenmesinin de etkisi vardı. Oysa, sistemin etiketinde kapitalizm, yani "kapital lehine düzen" yazmaktaydı!

Dahası 11 Eylül, sermayenin globalleşmesi amacıyla bilgi işlem ve iletişim teknolojisinde yaratılan gelişmenin sisteme karşı kullanılabileceğini de göstermişti. Bunu kapitalizm kendi yaratmış dahi olsa, sistemi yok etmeyi hedefleyen karşı çıkışlara izin vermeyeceğini ve sistemin gücünü göstermek için iyi bir fırsattı. Sistem fırsatı anında yakaladı ve... Savaş seçeneğini uygulamaya soktu.

Bu savaştan sistemin nasıl çıkacağı büyük ölçüde ulus devletlerin ulusal çıkarlar bahanesiyle globalizmin kurumlaşmasına lakayt kalmasına izin vermeyecek şekilde yeniden yapılandırılmalarına bağlıdır. Bindiği gibi Uruguay Roundu (1986-1994)'yla bu görev dağılımı kesinleştirilmiş : Sermayenin geldiği ülkede üretimden pazarlamaya kadar mülkiyet edinme de dahil olmak üzere hiçbir sınırlama ve denetimle karşılaşmaması için kuramsal ve kurumsal düzenlemelerin yapılması **GATTS, GATS** ve **TRIPS** anlaşmalarıyla düzenlenmişti.

Ne var ki, gerek mal ve hizmet ticaretini belirleyen GATTS ve GATS, gerekse fikri mülkiyet haklarını belirleyen TRIPS'lere kapitalizmin krizini aşmasını sağlayacak hızda işlerlik kazandırılmamıştı. Mal ticareti alanında tarım, hizmet ticareti alanında da bankacılık, telekomünikasyon, enerji, inşaat, madencilik gibi kapitalist üretimin girdisini oluşturan sektörler kamunun yönetim ve denetimine bağımlı yapısını korumaktadır. Finansal globalizmin en önemli

taze kaynaklarından biri olan emeklilik fonları da ulusal devletin kontrolindedir.

Oysa, başta ABD olmak üzere gelişmiş ekonomilerdeki durgunluk genişledikçe sermaye daha hızlı nemalanmasını sağlayacak mekanizmaların da devreye sokulmasını istemektedir. Bu da WTO'nun hizmet faiz, kur ve borsa endeksinden anında ve sürekli haberdar olması kadar üretimden reklama her alanda müşteri portföyünü genişletmesine bağlıdır. İlk bakışta, savaş dönemlerinin müşteri portföyü üzerinde daraltıcı etki yapacağı izlenimi veriyorsa da:

◆ Erken emeklilik, emekli ikramiyelerinin ertelenmesi gibi sosyal güvenlikle ilgili yaptırımlarla sosyal güvenlik sisteminin piyasa ekonomisi doğrultusunda çalıştırılması,

◆ Aynı ücret seviyesinde çalışma saatlerinin uzatılması yoluyla maliyetlerin düşürülmesi,

◆ Doktordan temizlik işçisine, öğretmenden vergi memuruna kadar uzanan kamu çalışanlarının sayısının azaltılması yoluyla kamunun küçültülmesi,

◆ Başta alt yapı yatırımları olmak üzere eğitim, sağlık gibi doğrudan kamuya hizmet taşıyan yatırımlarını piyasa ekonomisine bırakarak kamu harcamalarının daraltılması,

◆ Tarımda destek ve korumaların kaldırılarak kamunun küçültülmesi,

◆ Toplumsal muhalefetin odak noktasını oluşturan bor, krom gibi

savaş sanayinin temel girdisi olan madenlerin işletilmesi, pazarlanmasında kısıtlayıcı hükümlerin kaldırılarak serbest kullanıma açılması;

◆ Hava, kara, su yollarının kullanımında liberal kuralların işletilmesi savaş neden olarak gösterilerek uygulamaya konabilir. Böylelikle, globalizmi kurumlaştırma amacına ulaşır.

GATS'ın gizil gücü

Bu noktada hizmet ticaretini piyasa ekonomisine göre biçimlendiren **GATS** anlaşması reel üretimin düşük katma değerli mallardan oluştuğu ülkeler için farklı bir öneme sahiptir. Zira, **GATS** hükümlerine göre bankacılıktan haberleşmeye, kanalizasyondan ulaşıma, inşaattan sağlığa tüm hizmet sektörleri piyasa açılırken yerli ve yabancı hizmet ticareti yapanlar da eşittir. Böylelikle, ulusal sermaye ve sermayedar devri de tarihe karışmaktadır.

Aynı şekilde, devlet de GATS hükümleri doğrultusunda globalizmin piyasa yasalarına göre yeniden yapılandırılmaktadır. Daha açık bir anlamıyla, kapitalizm özelleştirme, kamu satın almaları, hükümet çalışmalarında şeffaflık başlıkları altında devletini yeniden tanımlayarak biçimlendirmektedir.

Hatırlanacağı gibi, Uruguay Roundu'nda uluslararası hizmet ticaretinin yani GATS'ın (The General Agreement on Trade) standartlarının oluşturulması ve bu alanda yapılan

çalışmaların 2002 bitimine kadar tamamlanması karara bağlanmıştır. Böylelikle "kamu hizmeti" olarak tanımlanan alanlar da dahil olmak üzere hizmet sektörü ve ilişkili olduğu tüm üretim ve yatırım sektörlerinin piyasa ekonomisi kurallarına göre işlemesi kabul edilmiştir.

WTO'nun 11 dalda yaptığı bu yeni düzenleme:

- ◆ Para, sermaye piyasalarıyla ilgili hizmetleri,
- ◆ İnternet, telekom, posta, görsel ve işitsel iletişim alanları
- ◆ Kara, deniz, hava ve diğer ulaşım hizmetlerini, belediyenin ilişkili olduğu hizmetleri,
- ◆ İnşaat ve bağlantılı mühendislik hizmetlerini,
- ◆ Eğitim ve eğitim araç-gereçlerini üreten alt sektörleri,
- ◆ Su, atık su işleme, kanalizasyon, enerji hizmetlerini
- ◆ Sağlık, hastahane ve sosyal güvenlik hizmetlerini,
- ◆ Toplumun, binaların ve araçların güvenliğini sağlamaya yönelik hizmetleri kapsamaktadır.

Sektörlerin sıralaması tesadüfi olmadığı gibi, mali piyasalar ve telekomun ilk iki sırada yer alması tamamen bilinçli bir tercih nedenidir. Zira, tele haberleşme ile bankacılığı piyasa ekonomisine açmadan diğerlerini piyasa ekonomisi koşullarında çalıştırmak olanaklı değildir.

"Yukarıdan aşağıya" (**top-down approach**) ve "aşağıdan yukarıya"

(**bottom-up approach**) doğru gerçekleşen bu biçimlenme tüm sektörleri kapsadığı gibi, hükümetlere "kamu hizmeti" tanımı içinde taahhütte bulunma hakkı tanımamaktadır.

Daha açık bir ifadeyle her sektör bir diğerine girdi ürettiği ve ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik gibi ortak hizmet alanlarını ve... bu hizmet alanlarının gereksinim duyduğu yatırım ve hayvancılık gibi temel sektörleri kullandığı için ekonominin tüm sektörleri neredeyse eş anlı olarak piyasa ekonomisine açılmaktadır. Örneğin, sağlık hizmetleri piyasaya açılırken sağlıkla ilgili tüm alanların (hastanelerin yönetim, temizlik, muhasebe işlemleri, hemşirelik hizmetleri de dahil olmak üzere) özel kesime ihale edilmesi yeterli olmamakta bu birimlerin kullandığı malları üreten alt sektörlerin de özel kesime açılması zorlanmaktadır.

Her ne kadar WTO, Uruguay Roundu'nda biçimlendirilen şekliyle sistemin sorumluluğunu taşıyorsa da, IMF ve Dünya Bankası'nın da aynı sorumluluk ve görev dağılımı içinde değerlendirilmesi gerekir. Özellikle de, Türkiye gibi az gelişmişlere GATTS, GATS ve TRIPS'lerin içeriği stand-by anlaşmaları doğrultusunda hazırlanan "paket programlar" ile şart koştukları hatırlanırsa!

Uruguay Roundu çerçevesinde imzalanan mal ve hizmet ticaretiyle ilgili anlaşmalar bu kolaylığı sağlarken... WTO gündemindeki önemine rağmen, ulusal çıkarlar nedeniyle kesinleşmeyen bir çok anlaşma

“ortak düşman terör” nedeniyle uygulamaya sokulacaktır. WTO'nun Katar'ın başkenti Doha'daki 4.Bakanlar Konferansı'nın önemi de zaten tam bu noktada ortaya çıkmaktadır.

Bu anlaşmalardan biri **“Government/Public Procurement”** başlığı altında şekillendirilen **“hükümet/kamu satın almaları”** devletin en büyük silah alıcısı olması nedeniyle, savaş koşulları altında daha da önem kazanacak ve ivedilikle gerçekleştirilmesi istenecektir. Bir diğeri ise, TRIPS çerçevesindeki **“Patent ve Telif Hakları”**nı düzenleyen anlaşmadır.

TRIPS'le patentlenen yaşam

Bilindiği gibi, TRIPS anlaşmalarıyla su kaynaklarından ilaca, tarımdan sanayiye tüm sektörler çokuluslu ve ulusötesi firmaların çıkarları doğrultusunda yeniden düzenlenmektedir. Zira, TRIPS doğrultusunda:

- ◆ bir ürünün iç pazarda arz edilebilmesi için patentli olması,
- ◆ patentsiz malların satışının yasaklanarak dış pazarlardan ithali,
- ◆ ikili ve bölgesel ticaret anlaşmaları yoluyla TRIPS'lerin işletilmesi, hatta daha kapsamlı olan TRIPS-PLUS anlaşmalarının imzalanması şart koşulmaktadır ki bu, teknoloji üretmeyen, üretim girdilerinde dışa bağımlı ülkelerin gelişmiş ekonomilerle arasındaki eşitsizliği daha da arttıracaklarını göstermektedir. Eşitsizlik önce, ilaç ve tarım gibi yaşamsal malların üretimine yönelik sektörlerde ortaya çıkacaktır.

Hatırlarsanız, 1994'te sonlanan Uruguay Roundu'nda iki sektör anlaşması vardır ki bunlar yaşamın zorunlu iki temel girdisini üreten : Tarım ve tekstil-giyim anlaşmalarıydı. Her iki sektör üzerindeki devlet destek ve korumaları kaldırılarak piyasa ekonomisine açılırken ürünlerin uluslararası piyasalardaki varlığı da TRIPS anlaşmalarıyla düzenlenmişti.

Yine hatırlanacağı gibi... Uruguay'dan beş yıl sonra, 1999'daki stand-by anlaşması hazırlanırken de IMF, tarımın yanısıra sosyal güvenlik sisteminin piyasa ekonomisine açılmasını şart koşmuştu. Yani? Hem yaşamın olmazsa olmazlarının başında gelen beslenme ve giyinme gereksinimini karşılayan tarım; hem de bu gereksinimleri karşılamak için çalışmak zorunda olan emek faktörünün sosyal güvenliği aynı süreçte piyasa ekonomisinin cangılına bırakılacaktı. Böylelikle IMF, ihracatın hala tarım, tekstil-konfeksiyon ağırlıklı olduğu ve de patentli mal üretilmediği bir ülkede uluslararası sermayenin eşitsizliklerle beslenmesi için gerekli ortamı oluşturdu.

Tarım, hem sağlıklı yaşamın girdisi olan gıda; hem de başta ilaç olmak üzere sağlık sektörünün tamamlayıcı mallarına girdi yaratması açısından stratejik bir sektördür. Kısacası, patent haklarına mal bazında yaklaşırken diğer sektörlerle ilişkisini gözden kaçırmamak gerekir.

Her ne kadar, Türkiye'nin kendine özgü bir tarım politikası yoksa da

doğal özellikleri ve iklim kuşağı nedeniyle kendine özgü tohumları vardır. Yasal dayanağın -patent yasasının- olmaması nedeniyle, bu tohumlar yıllarca patentlenmeden ihraç edilmiştir. Bilindiği gibi biyoteknoloji ve genetik teknolojisinin en etkin kullanıldığı alanların başında da tarım ve hayvancılık gelmektedir. Bu noktada Türkiye gibi ülkeler bu yeni tohumlukların deneme laboratuvarı işlevini üstlendikleri gibi... Patentlenmeden ihraç ettikleri tohumlarını genetik yapısı değiştirilmiş biçimde ithal etmektedirler. Ne var ki, üretici bu gelişmelerden genellikle haberdar olmadığı için deneme safhasındaki bir çok tohumun kullanıcısı haline gelmektedir.

İlaçta patent uygulamasının ise... Sadece yerli ilaç üreticilerinin rekabet olanaklarını olumsuz etkileyeceği; yani kar marjlarını azaltacağı... Dolayısıyla, sokaktakileri etkilemeyeceği düşünülebilir. Doğrusu, ilaçta patentin lisansla çalışan yerleşmiş ilaç sanayiinin geleceğini olumlu etkilemeyeceği kesin. Özellikle de yeni ilaç geliştirmenin yolunun üç sıfırlı milyon dolarlardan geçtiği hatırlandığında!

Öte yandan, yerli sanayi patentele

girecek ilaçların hammaddesini de ithal ederek jenerik, yani eşdeğer ilaç üretemeyecek. Dolayısıyla, yerleşmiş sermaye uluslararası sermaye karşısında geri çekilmek zorunda kalacaktır! Türkiye gibi az gelişmiş ülkelerde ilaç sanayiinin yanı sıra, ilaç fiyatları doğrudan döviz kurlarının etkisi altında olduğundan devlet de olumsuz etkilenecektir!

Daha açık bir deyişle... SSK, Emekli Sandığı gibi sosyal güvenlik kurumlarının dövize endeksli ilaç fiyatlarını mevcut yapılarıyla yüklenme olanağı olmadığından ilaç masrafları çalışanların üstüne kalacak! Öte yandan, Silahlı Kuvvetler gibi iç piyasanın büyük ölçekli alıcılarının doğrudan ithal ürünlere bağımlı hale gelmesi de söz konusudur.

Sokaktakiler bu tür uygulamaların kemer sıkma politikaları doğrultusunda yapıldığını; dolayısıyla geçici olduğunu sandıklarından zor kabullenirler! IMF patentli hükümetlerse, evrenselleştiklerini zannederler!

Şimdi gelin de, "...ne hükümetler neyin altına imza attıklarının ne şirketler neler kazandığının farkındalar." diyen geçmiş dönem WTO Başkanlarından Renato Roggerio'nun kulaklarını çınlatmayın! □